

NEAURUD: kuni meie mis soomlastel Tanssin talo

Teet Malsroos

ja näol tegemist mitte arhitektuurimälestisega, vaid tavalise teatrimajaga, mis vajab ajakohastamist. Lihtsustatult tähendab see seda, et tantsijatel on tarvis suurt lava ja lauljatel kõlakasti ehk saali. Mingi kubatuur on tarvilik, et vägivaldsusest kurbiseva klassikaga südameid sulatada. Nii saaks taas vahvasti laulu ja tantsu lüüa ja rahvas kaasa lüüa. Oleme ju unikaalne lööjarahvas! Praeguses Estonia saalis on suhteliselt pingeline „põlv kuklas“ tunne ja ma ei ole seejuures üldse maailma kõige suurem isend!

Maailmas on kadestamisväärne kogus sellist tuuritavat teatrikunsti, et lõug kukub parketile. Napilt need etendused meil kuhugi ei mahu ja nii ei jäägi muud üle kui sõita Itaaliasse, Austriasse, Hollandisse, Saksamaale, kuhu iganes. Nad võiks ka Eestist läbi sõita, aga pole seda kohta, kuhu tulla! Piletite hinnad ei ole kõrgemad kui meil, rahval oleks lusti kui palju. Aga ei saa ehitada seda saali, sest muinsus kannatab, ajab trollil sarved maha!

Selle muinsusega on aga nii: minu ema oli 1944. aasta märtsis seitsmeaastane ja läks mu vanaisaga esimese punamolkuste rünnakulaine järel Viru väljakul varjule. Ta oli seal terve päeva ja nägi, kuidas Estonia maja maha põles, otsast lõpuni. Seda maja ei ole enam. Kõik, kes väidavad vastupidist, valetavad, sest minu ema ei valeta! Kui käisime emaga viimast „Krati“ lavastust vaatamas, kus ka pommitamist näidati, oli ema pärast väga elevil ja ütles, et see kõik on tal silma ees nagu üleile...

lirimaal saab, meil ei saa?!

Ja miks ei saa vana uuega kokku ehitada? Igal pool tehakse. Meilgi on tehtud. Miks troll eel-

dab, et arhitektid on kurjad, lolliid ja ohmud? Et kui trollida, et siis äkki ei liigutata lillegi?

Sügisel veetsin paar päeva Limericki linnas. Limericki võimsaim vaatamisväärsus on kuninga Johni kindlus, mis rajati 800 aastat tagasi, et viikingid, kelle suuremad huvireisid selleks ajaks küll juba tehtud olid, ometi enam kuidagi ligi ei saaks. Kindluse ühte ossa on rajatud külastajate keskus koos interaktiivse muuseumi ja kohvikuga. 13. sajandi arhitektuur on maitsekalt seotud 21. sajandi omaga, tulemuks multifunktsionaalne õnnestunud sümbioos.

Täpselt maja ukse ees sähvast mötte Tartu toomkiriku varemetele. Vaidlusest, kas sinna ehk midagi rajada võiks, on mõni aeg möödunud ja tulemus teada. Tulemuseks tuli mäletatavasti see, et mingit tulemust ei tule! See koht on nii püha, et las tema variseb pühalikult põrmuks.

Tema pühaduse kaitsetrollid tellisid ekspertiisi, kus kirjas, et ilmselgelt on võimatu seal midagi toimetada, sest siis kukub pühadus kohe kokku. Maailmas, kus on leiutatud aurumasin, tolmuimeja, banaanihoidja ja telekapult, saadetakse ameeriklased Kuu pealegi, ei saa olla ometi võimalik arhitektuurilahendus, mis püüda vallutajate pühaduse püsti jätaks!

Arvan teadvat, et mõningad sõnad on radikaalsemale konservatiivsustrollile nagu punane rätik härjale. Üheks selliseks sõnaks on „restoran“. Restoranis käivad rikkad ja restorani omanik teenib tohutut raha! Paljas selline mõte tõmbab pildi pimmedaks. Aga mis mina, väikene mees, ka tean. Hea, et vähemalt Bryan Adams tuleb kultuurilinnana. Muide, Limericks, sealsamas kindluses, esineb samal ajal Paul Weller. Mina ei saa küll minna, sõiduraha on liiast.

NÄDALA TIPUD

Oravate kätš nagu „Meelejahutajas“

Reformierakond pole tavaliselt poliitilise porilooimisega eriti silma paistnud, kuid nüüd teevad oravadki sel teel esimesi arglikke samme: küllap on iga kurtki kuulnud, milliste argumentidega klaarivad avalikult arveid endine peaminister Andrus „Limonaadiautomaat“ Ansip ja praegune peaminister Kaja „Isekas mõisapreili“ Kallas. Alguse asi ja üks kõigepealt tulebki omavahel harjutada, kuigi see meenutab pigem Venemaa „sõbralikku tuld“, mille käigus on nii mõnigi oma lennuk alla võetud. Väljautlemised üksteise aadressil on aga muutunud nii lustlikeks, et see hakkab juba meenutama Odessa huumorikuniga Mihhail Žvanetski paremaid palasid. Klassikatandemite nagu Abel-Nõmmik või Krjukov-Kibuspuu kõrgusele see etendus veel ei küüni, aga kui veel mõni nädalake harjutada, hakkab midagi sarnast välja tulema küll.

Talv on ajutine

Just sellise vastuse sai Eesti Päevaleht kliimaministeeriumist, kui uuris, kas keegi kavatses talvel läbimatu kõnni- ja rattateed kunagi taas läbitavaks muuta. Täpsemalt vastas ministeeriumi teede valdkonnajuht Julia Bergstein: „Kõrgemad nõuded eeldavad vastavate spetsialistide juurde palkamist ning oluliselt rohkema tehnika soetamist. Rangemate nõuete kehtestamist piiravad eelkõige eelarvelised võimalused, aga ka ressursside kasutamise otstarbekus. Näiteks talvine teehooldus on väga hooajaline.“

Ühesõnaga – teid koristada pole otstarbekas, läheb soojaks ja sulab ise ära. Oot, mis riigis me elamegi?! Kur... Oijah, sain sõnasabast kinni, kuigi vanduma ajab ikka. Ja ratturid, noored emad ning kehvalt liikuvad pensionärid, ostke endale jalgratta, lapsevankri või rullatori asemele tank! Ikkagi lihtsam, kui oodata, et keegi talvel kõnni ja rattateed korda teeks.

IKEA langetab hindu

Ajal, mil kõik hinnad muudkui tõusevad, langetas Põhjamaade mööbligigant IKEA Eestis hindu. Ja sugugi mitte kampaania korras, paaril mööblitükil või mõne sendi võrra, vaid ikka veerandi või koguni kolmandiku. „Näeme tarnete ja toormaterjalidega seotud positiivseid arenguid“, põhjendas IKEA Eesti turu juht Marko Pöder portaalis Moodne Kodu seda kulude vähenemisega. Aga üks oligi aeg – kes on kursis näiteks IKEA hindadega Soomes, see teab, et need on olnud juba ammu Eesti omadest odavamad.

Vene turistid avastavad Põhja-Koread

Venelased enam Nizzasse uhkeldama või Šveitsi suusatama ei pääse, aga nüüd avas neile piirid vennalik Põhja-Korea, mis on koroonajast peale muule maailmale suletud olnud. Esimesed grupid ongi juba sel nädalal kohale jõudnud. Nad saavad seal tutvuda pealinna Pyongyangiga (eelkõige kommunistlike mälestusmärkidega) ja maanduda seejärel suusakurordis. „Masik Passis leiate end tõeliselt talispordiarmastajate paradiisist!“ kiidetakse uut sihtkohta reisibüroo Vostok Intur veebilehel. „Siit leiate uskumatuid, mitme raskusastmega nõlvu, mis rahuldavad nii kogunud suusatajate kui ka algajate vajadusi.“

Laiskusi on psüühikahäire

Kliiniline psühholoog Inga Grinberg nentis „Vikerhommikus“, et aktiivsus- ja tähelepanuhäire (ATH) sümptomiteid peetakse sageli pelgalt laiskuse märgiks, kuid need võivad viia vaimsete probleemide süvenemiseni. ATH-d iseloomustatakse kolme tunnuse kaudu: inimesel esinevad tähelepanupuudulikkus, hüperaktiivsus ja impulsiivsus. „Nende sõnade taga peitub lihtsamalt öeldes see, et inimesel on häiritud eneseregulatsioon“, selgitas Grinberg. ATH diagnoos ja ravi mid on psühholoogi sõnul võrreldavad prillide saamisega. Grinberg pani ka südamele, et laiska inimest ei ole tüübilt olemas. Nii et kui kedagi edaspidi laisaks peetakse, võib too soovi korral pareerida, et tegelikult on ta loomult väga virk, aga tal on lihtsalt mõistus korrast ära.

MARKO KADANIK
arvustajametaja

et linnahalli seinu katsid üleelu- suurused fallocseportreed. Kohalik parteinaase, kelle lemmikraamat on „Tom Sawyeri seiklused“, võttis salaja kuskilt sahtlist raha, mida ei oleks tohtinud võtta, ja lasi karused riistad kirev- röömsa tänavakunstiga üle vöobata.

See ärritas üles muidu vagusi istunud muinsusseene, mis hakkas nooltena oma eoseid kurjategija pihta pilduma. Siis võeti samast sahtlist, kust ei tohtinud võtta, veel mitu sentimeet-

rit raha, telliti kallid survepesu- rid, jupp Mendelejevi tabelit ja uhati grafitivikerkaar kaladele krae vahele. Taas ilmusid nähtavale karvased karukellad, sest kemikaalid jäid genitaalidele selgelt alla.

Aga õiglus oli võidule pääsenud! Naabruses seisva Eesti kaas- aegse kunsti muuseumi rahvas vaatas samal ajal murelikult oma lagunevat katust, mille lappimiseks raha ei leitud.

Estonia juurde tagasi tulles pole praegusel kohal seisva ma-

use tähendus

ise täpselt samamoodi nagu Adolf omal ajal: maailm tuleb kõntsast vabastada! Olgu need siis kas juudid või ukrainlased või opositsionärid, kes „rahulikult“ areneval maailmal lihtsalt jalus koperdavad ega näe maailma mastaabis suurt pilti! Suur pilt on muidugi ainus võimas, õige ja rahumastav riik Lissabonist Vladivostokini, nagu ütles umbes aasta tagasi Putini võitluskaaslane Medvedev.

Vabadus ei ole see, mida meie lusikaga suhu topitakse. Vabadust on õige harva seal, kus sirges rivis seistes tuhandehäälset ja ühemeelselt sellest lauldakse. Vabadus pole seegi, kui üks räägib ja ülejäänud noogutavad. Vabadust ei anna ei raha ega võim. Vabadus istub meis igaihe sees. Ja on ainult tahtjõu ja tarkuse küsimus, kuidas vabadust kasutada. Kas ainult iseenda või terve rahva huvides. Navalnõi valis viimase. Ta suri hingelt vabana, sest ei lasknud ennast hirmutada. Praegu me veel ei tea, kui suur tähendus Navalnõi elul, võitlusel ja surmal Vene rahva tuleviku jaoks oli ja on.

Martin Ahven

Navalnõi surm kui Pyrrhose võit

Kreml'i jöhker surve ei ole suutnud murda suurimat vastuhakkajat välispoliitikas ehk Ukrainat. Kuid nüüd saavutati [esialgsete teadete kohaselt, mida pole siiski kinnitanud Navalnõi esindajad] suurima sisepoliitilise vastuhakkaja ehk Navalnõi surm.

Mis iganes ei saanud selle äkksurma põhjuseks ning kuidas iganes ka suhtuda Navalnõi isikusse, on märgiliselt asi selge ja Kreml'i jaoks väga vastik.

Türmi pandud kõige nähtavam opositsionäär suri vanglas keset lõputuid kohtuprotsesse.

Ühest küljest võiks seda ju tõlgendada Kreml'i eduloona. Märgina stiilis: „Ärge mõelgegi meile vastu hakatal!“

Teisest küljest võib see saada ka Pyrrhose võiduks. See tähendab võiduks, mis kaasneb nii

suurte tagasilöökidega, et on hullem kaotusest.

Juhul kui Navalnõi surm peaks mõjuma piisava raputuse ja tooma tänavatele piisava koguse inimesi, peaks

Kreml vastama uue vägivallalainega. Aga ka kõige vägivaldsemal režiimil saabub kunagi oma purunemispunkt.

KARMO TÜÜR, politoloog